

Европейска програма ‘Учене през целия живот’

„РЕГИОНЪТ Е ВАШИЯ УЧЕБНИК“

ЗПГ “Кл.Тимирязев” гр.Сандански е партньор в тристранен европейски проект по програма ‘Учене през целия живот’ Секторна програма „**Коменски В** проекта участват Земеделска професионално-техническа гимназия в гр.Семюр-Шатийон Регион Бургундия – Франция като координатор и Професионален център за селскостопанско обучение Фризия в гр.Леуварден – Холандия – партньор като нас.

С цел изпълнение на целите на проекта 9 ученика – 6 от специалност „Селски туризъм” и 3 от „Данъчен и митнически посредник” , двама учители – преподавател по английски език /работния език на проекта/ и преподавател по информатика и

информационни технологии и директора на гимназията посетиха Холандия и по-точно областта Фризия за периода от 21.04 до 27.04.2008г.

В деня на пристигането ни в страната нашите любезни домакини – г-н Ейберт ван Енгелер и ученици, участници в проекта ни показаха някои по-забележителни места в столицата на страната им. Препоръчвайки по най-прекия път за гр. Леуварден, по дига прекарана през морето, стигнахме до столицата на провинция Фризия. По пътя видяхме зеленината, каналите

и огромните цветни масиви, характерни за страната. Естествено първата спирка бе

училището на нашите домакини. Неговият директор г-н Ханс Арстен ни запозна с програмите, по които се обучават холандските ученици.

Направихме обиколка на учебната сграда – кабинети, работилници, компютърни зали.

Разгледахме собствената им „зоологическа градина”. Бяхме настанени в малко селище /5164 жители/ с име Zwaagwesteinde, в спортна база.

След направената разходка в селището,

впечатлени от хубавите къщи, добре поддържаните дворчета, изпълнени с много зеленина, цветя, миниатюрни фигурки и красиво оформени лабиринти, уморени, но изпълнени с ентузиазъм се подготвихме следващия ден. Очакваше ни изпълнение на програмата, подготвена от холандските ученици, изучаващи специалност „Спорт, развлечения, отдих” по програма „Outdoor live” / буквален превод - живот на открито/.

Вторият ден в страната на лалетата започна с представяне на аграрните и туристическите ресурси на нашия регион. Освен презентациите, нашите ученици предложиха на своите холандски връстници блог-дневник, в който участниците в проекта да вписват своите впечатления и да обсъждат общи теми. И тъй като провинция Фризия е разположена на 3349км² земя и 2392 км² вода ние са запътихме към селище с име Terherne /800 жители/, намиращо се в община Boarnsterhim / 18950 жители , в центъра на провинцията/, където имахме възможност да плаваме по вода използвайки фризийска лодка с 2 платна. В миналото тези лодки са били семейни

жилища и с тях семейството е изкарвало прехраната си, превозвайки различни товари. По време на плаването, а и разбира се и по време на пътуването до мястото, където нощувахме се запознахме с основните дейности на фризиците – риболов, животновъдство,

отглеждане на цветя и разбира се туризъм. Особено голямо впечатление ни направиха съоръженията за разпръскване на оборска тор. Останахме удивени и от различните видове патици, които свободно и необезпокоявани от никого, обитават каналите и отглеждат своите малки. След вечеря имахме възможност да упражняваме Fierljeppen, традиционен спорт за Холандия и в частност за провинция Фризия, който прилича на овчарския, но скачането е над вода. Естествено ние не успяхме да се справим перфектно както нашите холандски приятели, но поне се опитахме и се надяваме че следващия път ще бъдем по-добри . Научихме се, че за да изпълниш този скок ти трябва не само добра двигателна култура, умение добре да плуваш, но е необходимо да умееш да се съсредоточаваш и да преодолееш страха от височината. Треньорът от

спортната база поощри всички, които направиха успешен скок като връчи медали, а на най-старателни и усърдни българи – Невена, Методи и г-жа Подгорска бяха връчени флагчета. Дори и в спорта за развлечение наградите са необходими. Третият ден на нашето пребиваване беше ден за културен туризъм. Имахме чудесната възможност да посетим Национален музей на открито. Той е създаден през 1912г от група частни лица., който виждайки нарастващата индустриализация и урбанизация, решават да запазят националните традиции, старите занаяти и умения. Те купуват имението Waterberg, но официално музеят е открит на 13.07.1918г. По време на втората световна война някои от сградите са разрушени, но той е бил убежище на участниците в

съпротивата. През 70те години , част от сградите са били опожарени и на тяхно място е оформено малко площадче, на което можете да карате „ретро” велосипед или малка количка. Площадчето е заобиколено със работилнички, в които се прави

хляб, сладкиши, бонбони и други лакомства, характерни за страната по технологии от 19 век . Самия музей е изпълнен в различни работилници, вятърни мелници, ковачници, тъкачници и перални от миналото. Вие можете да видите колара и мелничара и те да Ви демонстрират своята работа. В къщите е направена историческа възстановка, събрани са и са показани всякакви инструменти, съдове, дрехи, мебели от различните години.

Същевременно с това нашите холандски приятели ни показаха как трябва да ценим нашия етнос и да възпитаваме подрастващите с традициите и обичаите на народа, от който произлизаме. Видяхме малки деца / вероятно от големия град/, които се учат да доят крава / макет/, които пълнят вода с помпа и които засаждат растения под форма на игра. Посетителят може да направи обиколка на целия музей качвайки се на ретро трамвай, може да проследи технологичния процес за производството на прословутото холандско сирене / кой знае защо, но напомня много на нашия кашкавал, и на вкус и на

цвет/. Една част от средствата за издръжка на музея са субсидия от държавата, а

другата част се осигурява от собствени приходи. И тук както навсякъде в областта Фризия се разхождат свободно различни животни – коне, овци, патици и различни видове птици. В музея е открита и нова зала / в аеродинамична форма/ представляваща музей на

бъдещето, която за съжаление не успяхме да посетим. Но това може да е повод да се върнем там отново. Разбрахме, че през 2005г. е провъзгласен за Европейски музей на годината.

След вечеря потеглихме за Леуварден, към училището партньор, където бяхме свидетели на грандиозен спектакъл-ревию на цветята. Учениците от различните класове на клас по „Дизайн и аранжиране на цветя”, облечени в традиционно облекло на държавата, която представят, дефилираха на специално украсен подиум с изработените от тях букети също свързани с държавата. На това представяне те получават оценка за своите практически умения. Останахме впечатлени от професионализма им, проявен по време на спектакъла, харесахме цветните експозиции

представени във фоайетата на учебната сграда. Няма да забравим красотата и простотата, с която беше аранжиран подиума / пластмасови бутилки, една част напълнени с течност в различни цветове, в които е сложен стрък а друга – с разноцветни капачки/. Същевременно на всички нас много ни се прииска и нашите практически изпити за придобиване на специалност да се провеждат по този начин, да стимулират творчеството ни и да ни подтикват към повече въображение.

Но...нищо не зависи само от нас.

Имахме щастието да бъдем приети от кмета на община Damwoude /Донтумодел/. Малка община с 19500 жители на площ 85,75 км² земя и 1,71 км² вода . вода. Общината обхваща 11 селища и се управлява от кмет, който се назначава от кралицата.

Населението избира 17 общински съветници на всеки 4 години. И тук се работи по проекти, свързани с учене през целия живот. В самата община работят 200 човека, във всяко селище има начално училище, а в по-големите - и едно основно.

Процентът на безработица е много малък – броя на безработните е 350. Основните задачи на общината са свързани с реда, с озеленяването, с добрите комуникации , не видяхме дупки по пътищата, със строителството, с отдиха и туризма . Работи се по програми свързани с използване на алтернативни източници на енергия.. В общината

са изградени 13 къмпинга, 4 заведения за бърза закуска, 2 хотела 9 ресторанта, 2 музея – античен и на цветята, 30 други форми за обслужване на жителите и туристите като супермаркети . В този бранш работят 160 човека. Общината развива исторически, пешеходен, велосипеден и воден туризъм / кану/. В манастирът, намиращ се в общината се провежда обучение как да се отглеждат различни култури. Сравнявайки сградата на общината с нашата не може да не споделим, че тя е много слънчева, просторна. Всички служители работят в такива офиси, че се виждат от всички посетители.

В тази община имаме възможност да се научим да управляваме кану. Отпътувахме за селището Veenwoude с 3728 жители. Нашите приятели взеха кану под наем за всеки от нас. . Прекарахме 2 незабравими часа и малко изморени, но доста мокри се прибрахме в базата, където всеки от нас трябваше освен да се преоблече с дрехите, които предварително си беше взел, да спазва традицията и да си подготви храната сам, на барбекю в заведението от което наехме лодките. В петък ни очакваше нова изненада – посещение на остров Амеланд, до който се стига с ферибод. С изненада установихме, че вятърът на палубата е доста силен и бързичко се прибрахме в големия салон,

пригоден за пътниците. След слизането на острова взехме колела под наем и започнахме обиколката. Малко е да се каже че останахме очаровани от плажовете и дюните , прекрасните гледки, голямото разнообразие от птици.

Островът е резерват . Неговите жители се занимават предимно със селско стопанство и

с туризъм. Направихме малка почивка в селището Нея с 1200 жители и поехме обратно към пристанището. Завръщайки се на континента усетихме, че края на нашето пребиваване приближава. Двама от нашите холандски приятели се сбогуваха с нас и заминаха с родителите си на краткотраен отдых. За наше съжаление, а и надяваме се и за тяхно, те пропуснаха дегустацията на типично български храни като стар фасул с наденица, лозови сърми, луканка, бяло саламурено сирене и червено нашенско вино. В събота използвайки услугите на железницата / не е като БДЖ/ пристигнахме в Леуварден, където всеки от нас закупи сувенир или някой друг традиционен продукт за областта. Разходката отново ни напомни за каналите и многото вода във Фризия . Снимки, раздяла и стягане на куфари.

Сутринта рано потеглихме за летището в Амстердам, от където излетяхме за България. Тръгвайки си от страната на лалетата и незабравимите водни атракции, всеки от нас си пожела да се върне отново тук, в тази земя и вода изпълнена със спокойствие, тишина, свобода и силен дух. Има какво да научим от този народ, който е направил грандиозен опит да победи природата, който се грижи за нея. Видяхме страна, в която спокойствието и свободата се отнасят не само за хората, но и за различните животински видове.

Лица от ЗПП”Кл. Тимирязев”, посетили Холандия :

- 1.Емил Иванов Терзийски – Директор
- 2.Ваня Андонова Подгорска –учител по английски език
- 3.Дина Лозанова Кирилова – учител по информационни технологии
- 4.Димитър Иванов Кадийски – ученик
5. Перя Георгиева Костадинова – ученичка
- 6.Мими Иванова Русева– ученичка
- 7.Мария Маринова Орешарова– ученичка

8. Розалия Атанасова Аврамова– ученичка
9. Невена Валентинова Станкова– ученичка
10. Златина Илиева Иванова– ученичка
11. Методи Александров Дерибанов– ученик
12. Мария Георгиева Вълкавчиева– ученичка